

Laulupeo Tule Tulemine Kadrina vallas

Laulupeo tuli jõuab Kadrina valda Rakvere suunalt 25. juunil kell 11.15, tehes siin esimese peatuse Jõepere külas lauluisa F.R. Kreutzwaldi sünnipaiga monumendi juures. Osalevad kollektiivid: Kadrina rahvamaja naiskoor Katrina, rahvamaja D-segarühma tantsijad.

Kell 12.30 saabub tuli Kadrinasse emakeele ausamba juurde, kus peetakse kõnesid, lauldakse ja tantsitakse. Kõigile soovijatele, aga eriti kosutust vajavatele tulevedajatele mõeldes on avatud selleks puhuks ja kuumaks kõetud saun koolimaja siseöuel, sest Kadrina on Virumaa mitteametlik saunapealinn. Ei puudu ka kehakinnitus. Tuli viiakse laternaga Kadrina vabadussamba juurde. Tegutsevad kollektiivid: Kadrina segakoor, Kadrina keskkooli 5. klassi segarahvatantsurühm ja Kadrina rahvamaja naisrühm.

Tuli lahkub Kadrinast kell 13.00. Simman kestab nii kaua, kuni tegijail jaksu ja saunas leilijätakub.

Kell 13.30 – tule üleandmine Tapa valla esindajatele Udriku mõisa juures. Soositud on tule saatmine ka neil, kel selleks otseseid ülesandeid ei ole antud. Teretulnud on teeärsed tervitajad.

Tuli liigub kiirusega 10-12 km tunnis. Tuld saadab vastav toimkond, on jalgrattureid, on autosid.

4. juuli õhtuks jõuab tuli Tallinnasse, olles selleks ajaks läbinud 7 maakonda, kokku 1100 km.

Lõpule jõudsid tööd külade veemajanduses

Kadrina valla veemajanduse projektis ette nähtud tööd on jõudnud lõpule. Selle käigus rekonstrueeriti Viitna, Kihlevere, Vohnja ja Hulja vee- ja kanalisatsioonirajatised. Projekti käigus rekonstrueeriti veetorustikke 6,98 kilomeetrit ning kanalisat-sioonitorustikke 5,67 kilomeetrit. Rajati neli veetöötlusjaama ja reovee puhastit.

Projekti maksumuseks kujunes 3,09 miljonit eurot, millest Ühtekuuluvusfondi vahendid moodustasid 2,51 miljonit eurot, Kadrina valla osa oli 0,395 miljonit eurot ja AS Kadrina Soojus lisas veel 0,185 miljonit eurot.

Ehitustööd tegi osatühing Wesico Project, omaniku järelevalvet teostas Infragate Eesti AS.

Gunnar Kaldmaa

AS Kadrina Soojus juhataja

Kadrina alevik sai kolmanda toidupoe

12. juunil avas AS RR Lektus AS Kadrinas uue toidupoe, mis kuulub MEIE Toidupoodide ketti. Uue poe tarvis ehitati ümber kunagine pesumaja ja söökla aadressil Nooruse tn 1. Tegemist on MEIE-firma 62. ettevõttega. Ainuüksi käesoleval aastal on neid lisandunud 3. Kokku on firmas tööll 361 inimest, Kadrina kaupluses said tööd 4-5 inimest.

„Konkurentidega võistelda on meil siin keeruline. Aga loodame oma hinnapoliitika abiga siiski konkurentsipüsida. Aga me olime juba siin 6-7 aastat tagasi. Loodame, et oleme edasi arenenud ja meid võetakse siin taas ostuhuviga vastu Kadrina inimeste poolt,“ ütles poe avamisel AS RR Lektus AS juhataja Rein Reinvee.

Avamisel viibinud vallavanem Erich Petrovits lausus: „Valla jaoks on see ikka pidupäev, kui selline ettevõtte siia juurde tekib.“

Paarkümmend esimest uudistajat täitsid peagi poeruumi ning pidulikust hetkest oligi saanud argipäev.

Uue poepidaja ja valla vahelisel kokkuleppel saadi nõusse, et ASi RR Lektus osalise abiga remonditakse ära Kadrina laululava istepingid. Selle kokkuleppe sünnile aitasid kaasa ka poeomanike ja vallavanema kunagised tööalased ja isiklikud suhted ning pikaajaline seotus Kadrinaga. Sellega ollakse abiks vallale enne rahvarohkeid suviseid pidusid, mil tegevus kulgeb sageli laululaval ja selle lähemas ümbruses.

Kadrina MEIE kauplus hakkab suvel lahti olema 10 – 21.

Rukkilillesinine emakeel – 20 aastat emakeelesammast

Kui meie emakeelel oleks värv, oleks ta rukkilillesinine. Sedaviisi arvas kaksikümne aastat tagasi kirjanik Kalju Saaber, kui emakeelesammast oli juba võtnud oma praeguse kuju. Kuidas me oma emakeelt epiteetidega ka ei kaunistaks, on ta ehedal, rahvalikul kujul siiski kõige puhtam ja kõlavam. Selles võisime veel kord veenduda, kui tähistasime emakeelesamba kahekümnendat sünnipäeva. Toimus see 21. mail, mõõdukalt arvuka osaleja-konna juuresolekul. Keel kui elusolend vajab ka vastavat kohtlemist. Seetõttu olid esi-nejadki mõtteavaldustes oma objekti suhtes pieteeditundelised ja väärivad.

Enam kui üks põlvkond teadlikke inimesi on peale kasvanud ajast, mil ajakirjanik Rein Sikk trubaduurina kuulutas uue algatuse sündi. Ja et see pasunahääl õigetessee kõrvadesse tee leidis, selle tunnistajateks me ju täna oleme.

Oli see juhus või õnnelik leid, kuid Kadrina samba toorik on murtud samast rändrahnust, millest sai alus 1936. aastal valminud Ferdinand Sannamehe Albu vallamaja juures asuvale Anton Hansen Tammsaare büstile. Sõna sidus ennast kivi külge, mis läbi klassiku sai juba üldtuntud kultuurisümboliks. Sõna seob!

Kui 5. märtsil 1988 oli Rakvere rajoonilehes ära ilmunud Rein Siku nõ epohhi-

Lipuehtes platsil loeb luulet Kadrina keskkooli 11.a klassi õpilane Triin Nigol. Foto: Enn Mälgand

Kuni olen omas meeles, kuni keel veel püsib meeles, kõik, mis on ja mida pole, igas mõttes, igas meeles, on mu meeles eesti keeles.

loov artikkel pealkirjaga „Võtaks kivi ja...“ läks lahti rahakogumiseks Kultuurifondi. Koos sellega käis kõik muu: selgitustöö, samba võimaliku väljanägemise arutelud, artiklid lehtedes, kivi leidmine Järvamaalt Seidla kandist ja arvukalt arutelusid, nõupidamisi, sekka ka hirmuga segatud jutuaajamisi... Kirjandusteadlane Mart Mäger leidis, et emakeelesambale võiks panna

Emakeelesamba sünniloole kaasa aidanud inimesed ja asutused, kellele anti üle sümboolsed miniausambad

**Rein Sikk
Vergo Vernik
Raul Kõllamaa
Kalju Saaber
Silvi Viise**

**Erni Kask
Jüri Valge
Linda Olmaru
Kadrina Vald
Lääne-Viru Maavalitsus**

Lehekuu lõppes Kadrinas lauluga

Tol laupäeval oli Kadrina rahvamaja täis pidurüüs laululisi – lisaks Kadrina kooridele olid saabunud rootslased oma kooriga (võiks öelda ka, et tublis mahus ansambliga) Kadrina valla pikaajalisest sõprusvallast Morast. Pealegi tähistas meie naiskoor Katrina oma 25. aastapäeva.

Ka moralastel on tähistada veerandsajandiline tähtpäev, kui tuldi siia, et osaleda roheliste rattaretkel. Morast tuli siis Kadrinasse kontserdireisile sealne kirikukoor. Nagu meenutasid Mora koorilauljad, võeti neid vastu rõõmuga, mis pani alguse fantastilisele sõprusele kahe omavalitsuse vahel. Need olid ka kirikukoguduste vaheliste si-

demete sõlmimise ajad. Aastate jooksul on vastastikku käidud külas, alati ikka kunstilist külakosti pakkudes.

„Me ei ole tegutsev koor, seekord oleme siin nn projektikoorina. On tore, et kohtume, saame siin ühiselt laulda ja meenutada vanu aegu,“ ütles Mora koori dirigent Eva-Maria Rummo, kes ise nimetas ennast Rootsis elavaks väliseestlaseks. Viimased kolm aastat on ta olnud seotud Mora muusikaeluga, kuid tegutsenud ka Göteborgis ja teistes Rootsi paikades, kokku juba 15 aastat. Ta on õppinud Otsa koolis Tallinnas muusikat ning täiendanud end Rootsis. Tema koori lauljad elavad mitmes paigas –

Gottlandil, Uppsalas jm.

„Varem olid meie vahel teistsugused suhted, me olime rikkamad, meil oli teile midagi anda. Nüüd loodame rajada suhted rohkem sõprusele, loodame kultuurilise vahetuse korras Eestilt nii mõndagi õppida,“ rääkis Rummo kahe valla suhetest.

Moralaste kava oli üles ehitatud nii vokaalesinemistele kui ka instrumentaalse saate kasutamisele. Nagu dirigendi jutust selgus, võtavad Mora lauljad osa ka kohalikust rahvamuusika missast.

Kadrina segakoori repertuaaris valitses eesti heliloojate looming (Kõrvits, Tormis jt). Ühislaulu lauldi nii kahe kui kolme kooriga koos.

teksti „Sõna seob“, mis olevat Kadrina kandi vanasõna.

Sammast avati 21. mail 1994 pidulik ühiskonnas, näitleja Mikk Mikiveri kunstipärase avakõnega. Oli sündi-

Pudemeid ausamba juubeli tähistamiselt

Rein Siku sõnavõtt: „Kõnet ei tule, tuleb paar tähelepänekut.“ Need tähelepänekud olid lood legendidest, mis emakeeleausamba ja selle tekkimise ümber keerlesid ning mis oma „ilule“ vaatamata, siiski paika ei pidanud. Ja veel: „Ükski asi ei toimiks, kui see rahvale korda ei läheks.“ Kadrina ausambal sedalaadi muresid pole olnud. Emakeeleausambast on saanud siinse paikkonna turismimagnet, koht kuhu kõigepealt tahetakse tulla.

Erni Kask, Kadrina keskkooli vilistlane ja näitleja luges ette Vladislav Koržetsi luuletuse „Meeles ja keeles“, ühe võimaliku lähenemise meie emakeelele.

nud ime: meie emakeel tõsteti ausambale! Teadaolevalt on see teine omataoline maailmas, esimene asub Kanadas.

nud ime: meie emakeel tõsteti ausambale! Teadaolevalt on see teine omataoline maailmas, esimene asub Kanadas.

Emakeelesamba juubelile pühendatud kultuurikavas sai näha Kadrina keskkooli õpilase Erika Treimani filmi „Kadrina pärandilugu“, katkendit Loone Otsa näidendist „Carmen Alexandrinum“. Esinesid kooli taitlejad.

Enn Mälgand

Ühendkoori esituses kõlas klassikakaaluga Renee Eespere „Ärkamisaeg“. Nagu lauljad, ka rootslased hiljem tunnistasid, on see südamlilik laul, mis kõlas eriti võimsalt siis, kui Eesti ärkas oma uuele iseseisvusele.

Ja siis kõlas „Mu isamaa on minu arm...“, vältimatu ja pühalik, rahva hingeline ärataja.

Siis jõudis järg naiskoori Katrina õnnitlejate kätte oma sõna, tänu ja tunnustus ära ütelda, kingid kätte jagada. Oli omapärane laulude õhtu, millesse võrtsi lisasid sõbrad Morast.

Enn Mälgand

Kuidas ma Türgis eelarvamustest vabanesin

Kadrina Keskool lõpetas kaks aastat kestnud rahvusvahelise projekti

12.- 18. maini toimus Türgis migratsiooniteemalise projekti „Voices From the Sea“ viimane kohtumine, millest võtsid osa Kadrina Keskooli õpilased Eliisa Mölder, Enely Lehtme ja Marta Jamsja ning õpetajad Merike Sikk ja Hegi Soosaar.

„Voices From the Sea“ on kahe aasta jooksul ühendanud omavahel 164 õpilast, kes on pärit seitsmest erinevast riigist: Türgi, Eesti, Prantsusmaa, Itaalia, Portugal, Saksamaa ja Iirimaa. Kohtumiste läbivaks teemaks on olnud mereränne, kuid lisaks sellele on omandatud teadmisi erinevate maade traditsioonidest, kommetest, söögist ja inimestest.

Seekord oodati meid väikeses Karamanli alevikus Burduri provintsis, mis asub Lõuna - Türgis. Kuna tegemist oli viimase kohtumisega, valmistasid kõik riigid ette video, kus õpilased meenutasid ühiseid ettevõtmisi ning kirjeldasid tundeid, mida see projekt oli neis tekitanud. Ühiselt istutati Karamanli kooli taha roosiaed, käidi mošees, tantsiti kolmes pulmas ning Türgile kohaselt joodi suurtes kogustes teed. Külastasime ka mitmeid ajaloolisi ja looduskauneid kohti. Eredaima mulje jättis maailma kultuuripärandisse kuuluv Pamukkale (türgi keelest tõlgituna puuvillakindlus), kus sai supelda 15 helesinises termaalvee basseinis, mis kaunistasid lumivalget mäejalamit. Sügava mulje jättis Antalya linn, kus me tutvusime kohaliku turuga ning külastasime kalarestorani.

Kõige meeldejäävamaks tegid selle reisi aga inimesed, kellega projekti jooksul tuttavaks saime. Üritan olla eelarvamusteta, kuid sellest hoolimata läksin ma Türgi väikse köhklusega. Tutvudes oma türgi perega, veendusin, et mu hirmud olid alusetud ning lubasin: edaspidi tuleb hoida oma mõttemaailma stereotüüpidest vabana. Tõsiasi on see, et ma pole elu jooksul kohanud nii abivalmis ning siiraid inimesi, kui oli mu Türgi ja Comeniuse pere. See soojus ja hoolivus, millega meid seal vastu võeti, üllatas kõiki välismaalasi.

Emotsioonid, mida kogesin ja inimesed, kellega oli au tuttavaks saada, jäävad alati mu südamesse. Olen väga tänulik Kadrina Keskooli õpetajale Merike Sikule, kes algatas projekti „Voices From the Sea“ ning pakkus võimaluse selles osaleda. Ma sooviks kõigile südamele panna, et rännake maailmas, sest vastasel juhul te ei oskagi aimata, kui palju enamat on elul sulle pakkuda.

Marta Jamsja

Kadrina Keskooli õpilane

Nukitsamehe lavastamine pakkus rõõmu ja tegevust paljudele

Kadrina keskkooli 3. b klass tõi maikuu lõpus lavale oma nägemuse Oskar Lutsu raamatu põhjal Lully Gustavsoni kirjutatud näidendist Nukitsamees. Klassi igale lapsele leiti sobiv roll ning ühiste jõupingutustega valmis igati auditav etendus. Eestvedajaks ja lavastajaks oli entusiastlik klassijuhataja Katrin Mägi. Suunavaid näpunäiteid jagas lapsevanem, näitleja Ülle Lichtfeldt. Eks selline ettevõtmine nõuabki toredat ja abivalmis meeskonda. Suurepärase ning rohkeid kiiduavaldusi teeninud lavakujunduse aitas seada laste kunstiõpetaja Kersti Tarkmees. Ülle Lichtfeldt avaldas isegi arvamust, et lavakujundus andis silmad ette nii mõnelegi päris teatri lavakujundusele. Abijõududena löid veel kaasa lauluõpetaja Merike Trepp, tantsuõpetaja Ebe Abner, helindas Helena Mägi ning valgustas Valter Preismann. Suure vaeva nägijad olid siiski väikesed näitlejad. Kuna lavastaja ei nõudnud lastelt teksti sõna-sõnalist pähetuupimist, vaid julgustas „loovalt lähenema“, olid igal etendusel oma nüansid ja üllatused. Ikka ainult positiivsed üllatused! Ka väikesed apsakad lahendati nutikalt ning publikule märkamatuult. Omaette imetlust väärib ka see, et kõik klassi lapsed on nii võimekad, et igatühele võis anda mängimiseks oma rolli.

Osatäitjad: Nukitsamees – Madis Saar, Iti – Gerda Lee Allikma, Kusti – Mihkel Eslon, Vanamoor – Aleksandra Saar, Vanaätt – Rico Ruudi Veide, Möhk – Karl-Martin Laasberg, Tõlpa – Alfred Akdavletov, linnud – Marta Reimal, Emilia Peil, Isa – Jaagup Sulev, Ema – Madli Nokkur, Vanaema – Vanessa Aess, Vanem öde – Anete-Andra Algepus, peretütred – Melyna Liiva, Marian Kolossova, Sara Fæster Sørensen, Claudia Rüütmann.

Suure panuse lavastuse kordaminekule andsid ka lapsevanemad, kes on alati olnud väga toetavad nii klassijuhataja kui laste tegevuste suhtes.

Nüüd tuleb küll suur suvevaheaeg, kuid loodame, et noored näitlejahakatised ja taustameeskond laevad päikese ja põnevate tegevuste koostoimel sügiseks kenasti akud, et siis uue hooga publikut üllatada.

Marge Mägi

Muld ei mata mälestust

Ühe reisi järelmõtteid

Teises maailmasõjas N. Liidu territooriumil peetud lahingutest peetakse seniajani üheks raskeimaks ja ohvriterohkemaks Velikije Luki lahingut Nõukogude ja Saksa vägede vahel. Peamised lahingud selles piirkonnas toimusid detsembris- ja jaanuaris 1942/1943. aastavahetusel. Nõukogude poolel osales neis lahingutes 8. Eesti Laskurkorpus kindral Lembit Pärna juhtimisel. 8. Eesti Laskurkorpus asutati 25. augustil 1942 ning koosnes 1941. aasta suvel Eestis sunniviisiliselt mobiliseeritud ja Venemaale viidud eestlastest, nn Venemaa eestlastest ja endistest Eesti Vabariigi sõjaväe ning Punaarmee ohvitseridest. 1942. a. detsembris oli korpuse nimekirjas 32 463 meest, lisaks veel kaks puhtvene väeosa. Korpuse allutati Kalinini rindele ja saadeti 3. Löögiarmee koosseisus Velikije Luki alla. Esimesed lahingud, kus osalesid korpuse väeosad, olid Punaarmee tagalas rindejoone taga asuvas Velikije Luki piirkonnas piiramisrõngasse võetud saksa vägede vastu, mida on nimetatud ka Velikije Luki operatsiooniks. Intensiivsed lahingud kestsid 9. detsembrist 1942 kuni 16. jaanuarini 1943.

Laskurkorpus kandis raskeid kaotusi. Korpuse enda andmetel oli langenuid 2247, haavatuid 6220 ning teadmata kadunuid 2020. Viimastest enamiku moodustasid Saksa poolele üle läinud mehed (900 andis end ise vangi), kes saadeti Polotski sõjavangilaagri kaudu Viljandi vangilaagrisse, kus nad vabastati ja kuuks ajaks koju lubati kohustusega pärast seda Saksa sõjaväkke astuda.

8. laskurkorpuse meestel õnnestus võtta vangi 1554 sakslast, sealhulgas saksa garnisoni ülem ooberstleitnant parun Eduard von Sass, kes oli pärit Saaremaalt.

Peale Velikije Luki lahinguid tagandati mõlemad korpuse diviisiülemad, kes olid endised Eesti sõjaväe ohvitserid ja asendati Venemaa eestlastega. Eestlasi enam eeslinile ei lastud, vaid arvati kuni 1943. a. oktoobrini reservi.

Mälestusreis omakste matmispaikade leidmiseks

23.-25. mail viibis Velikije Lukis ja selle lähemas ümbruses Comtouri reisibüroo vahendusel grupp inimesi, kellest paljudel oli sõidu eesmärgiks lähimate omakste haudade külastamine. Möödunud aastal tähistati 70. aasta möödumist Velikije Luki lahingutest. Ka siis käidi Eestist oma suguvendade haudadel ning tutvuti sõjasündmustega kohalikes muuseumides. Rahva hulgas liigub visalt jutt, et kõiki inimkaotusi kokku võttes kaotas 8. Eesti laskurkorpus sealsetes lahingutes kuu ajaga poole oma koosseisust. Et kaotused olid suured, selles võis igaüks veenduda, kui tegi kaasa ringsõidu

Üks paljudest eestlaste kalmistutest, kus nimed on kivisse raiutud.

sealses piirkonnas, kus toimusid verised lahingud. Aga toimusid need ju südatalvel, paksu lume ja tugeva pakase ja tuiskude ajal. 6500 noort Eesti meest leidsid seal haura, võideldes neile täiesti võõraste ja mõttetute eesmärkide nimel. Nende okkiline teekond sai alguse juba mobilisatsiooni esimestest päevadest, kui algasid nn tööpataljoni päevad, kus elu kaotas nälja ja haiguste tagajärjel suur hulk eesti mehi. Miks nad siis ei põgenenud? Kas üldse oli võimalusi ärahüppamiseks?

Teades hästi tolleaegses N. Liidus valitsenud „tavasid“, levis kartus, et ärahüpanute perekonnad satuvad repressioonide alla. Kergemal kujul tähendas see küüditamist Siberisse. Seepärast valiti sõjatee, sest selle käigus võivad ehk avaneda ka põgenemise võimalused. Nagu eespool on juba öeldud, avanesid tööpoolest üsna pea võimalused rindelt kaduda. Sel teemal on ilmunud ka palju kirjandust, kus räägitakse sõdurite vormivahetusest ning hilisemast jõudmisest Läände.

Jätkem siinkohal kõrvale need poliitilised ja suurriiklikud ambitsioonid, mis võimaldasid väikerahvaid tõmmata oma eesmärkide teenistusse. Loomulikult ei olnud eestlaste, aga ka teiste baltlaste vägivaldne mobiliseerimine, nende õiguste kitsendamine ja sunnitööle saatmine kooskõlas ühegi rahvusvahelise õiguse aktiga, kuid neil rahvail polnud teist teed, kui alluda vägivallale. Seepärast on kohatud siit-sealt kostvad hääled, et tulnuks ikkagi võidelda stalinismiga kohapeal, mitte alluda punakomissaride käskudele jne. On ju teada, kuidas lõppes Värsklaagris paljude Eesti ohvitseride elu, milline oli nende saatuse Siberi vangilaagrites. Tohtu hukkunute arv Velikije Luki lahingutes ja poliitilised repressioonid sundisid eestlastest sõdureid lahkuma salaja oma väeosast ja andma ennast sakslastele vangi. See oli võimalus säilitada oma noor elu.

Vennashaudade rohkus räägib iseenda eest

Üle 70 aasta on möödunud nendest veristest lahingutest. Velikije Luki, Ostrovi, Porhovi jt Pihkva oblasti linnades ja ümbruskonnas paiknevad sõdurikalmistud on heas korras,

mälestusmärkidele on kantud teadaolevate langenute nimed. Meie grupi inimesed, kes teadsid oma sugulaste saatust sealkandis, otsisid koos rännukaaslastega oma vanaisa, isa või onu nime nondelt hallidelt tahvlitelt. Mõnel läks ka korda leida. Kaasas olnud pärg leidis õige koha, süüdati küünlad, mille ümber oli seotud pael meie lipuvärvidega... Hiidlane Maivi Soo ei leidnud isa nime, kuid leidis onu Johannes Põiteli nime kivisse raiutuna. Tema isa langes 26. detsembril 1942 Babõlovo küla lähedal. Velikije Luki linnas, Lovati jõe kõrgel kaldal kõrgub 23 meet-

Lillevanik Lovati jõe kaldapealsel asuval eestlaste mälestuseks püstitatud obeliski jalamile.

ri kõrgune obelisk koos ümbritseva ansambliga, mille autoriks on Eesti arhitekt Mart Port. See on mälestusmärk hukkunud eestlastest sõduritele ja ohvitseridele. Eestlased on osalt maetud omaette kalmistutele. Kohalike muuseumitöötajate abiga õnnestus ära käia ka ühe üksiku eestlasest sõjamehe haua, mida kõik

Viljandi vallavanem Ene Saar lugemas Puškini luulet suurpoeedi haua Svjatogorski kloostris. Fotod: Enn Mälgand

need aastakümned on hooldanud kohalik perekond. Kaskede all, küla servas asuv hauaplats on lilledega ehitud. Me kohtusime ka vanapaariga, kes hauda hooldab. Eestlaste panus sakslastest vabastamisel oli olnud suur, seepärast peetakse eestlastest sealkandis väga lugu.

16 kuud olid sakslased Velikije Luki linnas peremehed. 13. detsembril 1942 algas rünnak linnale. See oli äge ja kahepoolsete võimalus-

tega pealetung. Kuid sissepiiratud saksa väeosad ei pidanud survele vastu. Kindral Lembit Pärn moodustas 50 mehest komando, kes pidi vangistama garnisoni ülema Eduard von Sassi ja tema staabi. Tugevasti kindlustatud punker asus raudteejaama lähedal. Sassi arreteerijaks oli Eesti ohvitser major Lemming. Olgu lisatud, et von Sass (sünd. 1900, hukatud veebruaris 1946) pärines Saaremaa baltisaksa perekonnast ning tema ema oli eestlanna.

Kiirpilgul sai näha ka Pihkvamaad

Ehkki militaarse sisuga mälestusreis giid Boris Gorbunovi asjatundlikul juhtimisel oli pühendatud eesti sõjameeste saatuse jälgede leidmisele, jõuti ka sealse kandi ajaloo ja vaatamisväärsustega tutvuda. Peamiselt olid muuseumid need kohad, kust saime ülevaate ja andmeid sõjasündmuste kohta. Kuid suurepäraseks vaatamisväärsuseks oli ka Pihkva Kreml, kus Troitski katedraalis asub maailma üks uhkemaid ikonostaase. Külastasime ka Svjatogorski kloostrit, kus asub suurpoeedi Aleksandr Puškini hauamonument. Viljandi vallavanem Ene Saar luges poeedi haua mälestuseks mõned tema kuulsamad luuletused. Irboska kindluse müüride paksus ja eeskujulik kord rabsid nii mõndagi

rännulist. Lõpupäeval oldi Petseri kloostris, kus valitses tavaline rahvarohkus ning järjekord „püha vee“ pumpkaevujuures.

Ehkki sealsete teede üle võib nuriseda, tuli meie bussijuhil ikkagi pärast piiri ületamist maksta 650 rubla (ca 290 € - toim) teemaksu. Positiivse poole peale jääb see, et bensinijaamades ei müüda Venemaal mingisugust alkoholi.

Enn Mälgand

Neeruti Seltsi juhatus vaagis tulevikuväljavaateid

3. juunil toimunud Neeruti Seltsi (NS) juhatuse laien-datud koosolekul oli päeva-korras seltsi eelarve ja toeta-mise küsimused, milles rõhu-asetus oli seltsi edasise tege-vuse väljavaadetel ning va-hendite leidmisel nii ruumide väljaehitamisel kui ka igapäe-vaseks põhikirjaliseks tege-vuseks. Koosolekust võtsid peale juhatuse liikmete osa ka vallavolikogu esimees Jaanus Reisner ja vallavanem Erich Petrovits.

Kuigi seltsi juhatuse esi-mehel Tiitu Uuskülal olid va-ruks ka mõned murelikud mõtted ja arvamused, olid kõik kohalolnud üksmeelel, et NS on teinud sisukat ja plaa-nipärast tööd. Selts on pide-valt laiendanud oma tegevust, otsides uusi tegevusvorme.

Pärast loodustoa valmimist on asutud korraldama näitusi (väljapanekuid), mis on mär-giks, et selts vajab oma muu-seumi. Aja jooksul on kogutud hulgaliselt koduloolisi mater-jale, esemeid, käsitööd jm, mis vajab hädasti eksponeerimist. Selleks on ruumgi Pargi 3 teisel korrusel olemas, kuid küsimus on selle küllalt avara ruumi väljaehitamises ehk vahendite leidmises selleks tööks. Nagu ütles seltsi juha-tuse liige, abivallavanem Jaan Stern, on seltsi maja teise korruse väljaehitamise ehitus-projektki olemas ning ka projekt ehituseks raha saami-seks.

Teise tõsise küsimusena oli arutuse all seltsi tegevus-toetuse hankimine. Praegu saab NS selleks valla eelarvest

tuhat eurot aastas, teist sama-palju tuleb volikogu komis-jonidelt, kuid mida aeg edasi, seda kasinamaks on muu-tunud nende vahenditega toi-metulek. Tõsi, on kasutada ka seltsi liikmete poolt makstav liikmemaks, kuid kõike seda napib, et seltsi tegevust edasi arendada, sest hiiliv hinna-tõus pole ka NSist mööda läinud.

Eelnevaga seoses tõusetus veel üks „rahaline probleem“ - juhatus soovib töömahu suu-renemise tõttu võtta ametisse inimese, kes tegeleks seltsi varade korrastamise ja eksponeerimisega, oleks abiks ka igapäevaselt, sest siiani on nii seltsi esimees kui ka liikmed teinud kõike seda oma vabast ajast, põhitöö kõrvalt. Kavan-datav kodulooline muuseum

ja tööpindade laienemine toob tööd tublisti juurde. Siinjuures viidatakse ka asjaolule, et mõnes lähivallas on ka muu-seumitööle palgatud asja-tundlik inimene. Kuid paraku Kadrinas on muuseum veel nähtamatus kauguses.

„Neeruti selts teeb seda tööd, mida kohalik omavalit-sus võiks ka ise korraldada-juhtida,“ arvas Jaan Stern. Siiani on MTÜ Neeruti Selts ligi 13 aastat edukalt tegele-nud kohaliku looduse, ajaloo ja kultuuri vahendamisega huvilistele, kelle hulgas on oma inimeste kõrval olnud ka arvukalt turiste ja teisi kauge-maid külalisi.

Enn Mälgand

Lootustele rajatud elu

Tutvumisreis Moldova

Vabariiki

Sõprussidemete arendamine Moldova Vabariigiga on saa-nud Lääne-Viru maakonna viimase aja välispoliitilise suuna oluliseks näitajaks. Meiepoolseks initsiaatoriks selles arengus on algusest peale olnud maavanem Einar Vallbaum, keda Moldovas võetakse vastu kui oma ini-mest. Üheks selle kinnituseks on ka Moldova Vabariigi presidendi Nicolae Timofti 26. mai 2014 dekreet, millega annetati Einar Vallbaumile Moldova Vabariigi riiklik au-tasu, *Ordinul de Onoare* orden.

Riik riigis

Moldova on riik, millel puu-dub väljapääs merele. Riigi suurim jõgi – Dnestr - läbib küll riigi maa-ala põhjast lõunasse, kuid Musta merre suububjuba Ukrainas. Dnestri idakaldale tekkinud omaette „riik“, Transnistria, mille elanikkonna moodustavad valdavalt venelased, on Vene armee kaitse all ning mol-daavlastel puudub sinna vaba pääs. Olukord on üldiselt rahulik, erilisi arusaamatusi pole esinenud. Ilmselt on Moldova võimud leppinud olukorraga. Tegime laeva-sõidu mööda Dnestrit. Vastas-kaldal oli küll tsiviilelanike liikumist märgata, kuid silda-del ja nende läheduses olid hoiatavad märgid üles pan-dud. Kui kaua selline riiki järele aimav moodustis võib eksisteerida, seda sealkandis ei teata. Sel teemal ei taheta ka rääkida, parem hoiduda küsi-muste esitamisest.

Transnistrias pidavat ela-ma umbes pool miljonit ela-nikku, kuid niiviisi on pabe-rites kirjas.Tegelikult arva-takse, et seda numbrit tuleb paarisaja tuhande võrra kär-pida. Üldine vaesus ja töötus sunnivad inimesi lahkuma parematele jahimaadele. Mol-dova „emamaa“ - Rumeenia pole ka just jõukate kirjas, nii et sealt pole lootust tööd ega head palka lootat.

Külapidu külalistega

Meie lühiajalise reisi üheks meeldejäävaks sündmu-seks oli sõit Raculesti külla, kus toimus eestlaste pidulik vastuvõtt koos soola-leivaga, rahvarohke külapidu ning

Kaunid külaneid esitamas moldova rahvatantsu.

kohtumised kohaliku rahva-ga. Peoplatsil käis vahetpida-mata tants ja laul. Kõlasid meilegi tuttavad rahvalikud viisid, mis samas ka osake rumeenia rahvakunstist. Onju need rahvad sõdade ja poliiti-liste kisklemiste tõttu teine-teisest lahutatud, ehkki kõik, mis iseloomustab ühte rah-vust, on alles jäänud: kultuur, elu-olu, keel, raha nimetus.

Meie maavanem Einar Vallbaum pidas sütitava kõne, kõik kuulasid vagusi, mõni noogutas kaasa.

Dominica ja Pavel Stic – elu on möödunud kodukülas kauni looduse ja helde maa abiga. Teistsugust elu nad ette ei kujutagi. Fotod: Enn Mälgand

Üheks elevust tekitavaks „taidlusnumbriks“ oli Rein Siku etteaste, kes luges ette (peast!) moldaaviakeelse luu-letuse, mis tal kunagisest noorepõlvest meeles. Pidu käis aga omasoodu. Päike pigistas pealage, oli nii +30 ringis kuuma.

Peoplatsist tükikese maad eemal, tänava ääres seisis vanapaar ja kuulas rahvalikku muusikat, mis sinna kostus. Astusin ligi, teretasin, tutvus-tasin... Sain teada, et Pavel ja

Dominica Stic on ühtlasi ka töö!?. Pavel näitas selja taha heinamaa poole, kus lehma-kari rohtu näsis. „Oleme karjas, täna on meie kord. Ühiskarja hoiavad loomaoma-nikud vastavalt karjatamise graafikule. Täna on siis pere-kond Stici karjatamise päev. 61-aastane Pavel on kida-keelne, naine vaikib hoopis. Aga küsimuste peale saan ikka mõne vastuse. Ega mi-dagi rõõmustavat ei kuule. Oma lehm on toitja... Majan-ditööl oli palk vaid 160-180

Paremat elu loodetakse Euroopast

Alates 1. maist saavad mol-daavlasted viisavabalt Euroo-pa Liitu. Veel selle kuu jooksul tahab Moldova sõlmida EL-ga assotsiatsiooni leppe, mille abil loodetaks esmajoones saada majanduslikku tuge. Kuid see on teema, mida ajaloos kordi petta ja kannatada saanud rahvas hästi ei usu. Nii selgus ka mitme kohalikuga juttu ajades.

Criuleni rajoonivalitsust juhib presidendina 34-aastane Vitalie Rotaru, noorim rajoon-niuhit praeguses Moldovas. Haritud, tasakaalukas, intelli-gentne mees. Pärast kommu-nistide ebaõnnestunud valit-semisaaga tulid võimu juurde (nagu meilgi) noored inime-seid, keda usaldati. Praegu ei ole Moldova majandusel just head päevad, kuid kõik loo-davad, et asjad paranevad. Kõikjal võib näha linnades ja suuremates külates mitme-korruseliste majade ja tööstus-hoonete lõpuni ehitamata monstrumeid, mis seisavad sedaviisi juba aastaid. Kes need lõpuni ehitaks, sellele täpset vastust keegi ei anna. Küsimus pole üksikutes hoo-netes vaid terve riigi arengus.

Tänavapildis elatustase otseselt ei kajastu. Töötavad suvekohvikud, autopark on juba küllaltki kirju. Naaberriik Rumeenia on leidnud oma Daciatele turu, kuigi ostu-jõulist rahvast napib.

Sidemetest Moldovaga tunneme ära sama arengu-astme veidrused ja tõeterad, mis Eestigi suures osas on üle elanud. Küllap teisiti ei saagi.

Enn Mälgand

Neeruti Seltsi VEERUD

Juuli ja august 2014

www.neerutiselts.ee

neerutiselts@hotmail.ee

Loodustuba Pargi tn 3 Kadrina

PIKK LOODUSRETK 3 PÄEVA

18., 19. ja 20. juulil **PAGANAMAALE**, Ööbimine *Krabi* külas *Laane* talus, telk ja muu vajalik kaasa võtta!

Söök oma kulul.

Osalustasu **20 €**

Eelregistreerimine 5 552 5314

väljasõit rahvamaja juurest kell 8.00

LOODUSÕPITUBA

23. augustil kell 10-16

Kuusiku Loodustalus Viitnal,

Valmistame maitsvat ja tervislikku toitu

kohalikest toorainetest.

Osalustasu **10 €**

Eelregistreerimine 5 552 5314

Kohalejõudmine omal käel.

Neeruti päev number 5

20. mail toimus Neeruti päev, mis on toiminud kahe mehe – bioloogi ja looduskaitsetegelase Marek Vahula ning Kadrina keskkooli tehnoloogiaõpetaja Karl Meose eestvedamisel. Sündmuse käigus paigaldasid Kadrina keskkooli 5. klassi poisid Neeruti mägedesse Neeruti Seltsi liikme Toomas Talve juhendamisel omavalmistatud pesakastid. Vajamineva lauamaterjali pesakastide valmistamiseks andis sponsori-luse korras OÜ Avellana ning materjali toimetas kohale Riigimetsa Majandamise Keskuse (RMK) Lääne-Virumaa metsaülem Eerik Väärtnõu.

Tänu kõigile abistajatele – üheskoos anti lindudele linnuväärne kodu.

Karl Meos

Algklasside oma olümpiamängud

23. mail toimusid Kadrina Keskkooli II Olümpiamängud, millest võtsid osa kõik 1. – 3. klassi õpilased. Õpilaste ülesandeks oli esindada riiki, mille nad tõmbasid endale loosi teel. Võisteldi neljal alal: kaugushüppes, kõietõmbamises, rahvastepallis, täpsusviskes ning viimase mehe jooksus. Et õpilased ei teeks sohki ning oleksid viisakad kaasvõistlejate vastu, pidid nad andma ka olümpiavande. Olümpiamängude korraldajateks olime neljakesi: Roberta Kirsch, Merili Sirvel, Laura Tervonen ja Mari Miilpalu. Ürituse korraldasime loovtöö raames ning meie juhendajaks oli kehalise kasvatus õpetaja Ülle Kink. Olümpiamängudeks pidime tegema palju ettevalmistusi ning terve kooliaasta oli täis väikeste õpilastega toimetamist. Õpilased pidid kujundama oma riigi kohta plakatid, viisime läbi olümpialogo konkursi ja uusi teadmisi olümpiamängudest saadi viktoriini küsimustele vastates. Mängud sujusid väga hästi, isegi kõrvetavast kuumusest ei tehtud välja. Et olümpiamängud sarnaneksid päris olümpiamängudega, lõbustasid lapsi terve selle aja kaks maskotti, kelleks olid karu ja mesilane. Tagasiside lastelt oli positiivne ning meile tundus, et kõigile meeldis väga see tore päev kooli staadionil. Loodame, et Kadrina Keskkooli algklasside olümpiamängude traditsioon jääb püsima ja nelja aasta pärast toimub taas tore spordipidu!

Roberta Kirsch

SPORT

Võrkpallipoisid võistlesid Võrus

Maikuu lõpus toimus Võrus Eesti noorte U-14 vanuseklassi minivõrkpalli meistrivõistluste finaaltourniir. Võistlustel osales 16 poiste ja tüdrukute võistkonda. Kadrina keskkooli poisid said tubli 6. koha. Meeskonnas mängisid: Aleks Uusküla, Markus Julius Holmberg, Kristjan Metsoja, Kalev Rannar Müntser, Gustav Lankei.

Jaan Rummi

VOLIKOGU

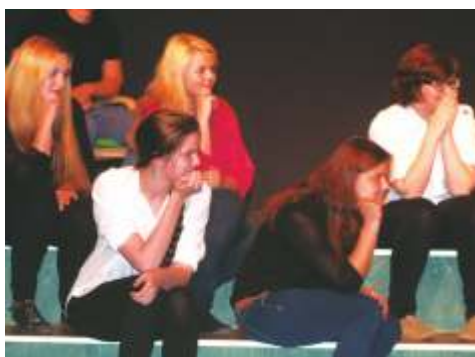
VALLAVOLIKOGUS ARUTATI JA OTSUSTATI

28.mai 2014 istung Läsna rahvamajas

- Arutati Kuuska katastriüksuse jagamisel tekkivatele uutele katastriüksustele lähiaadresside ja sihtotstarvete määramist. Otsustati määrata Läsna külas asuva Pärna katastriüksuse sihtotstarbeks elamumaa ja Läsna külas asuva Saare katastriüksuse sihtotstarbeks elamumaa. Samas külas asuval Kuuska katastriüksuse sihtotstarbeks määrati maatulundusmaa.
- Volikogu otsusega tunnistati peremehetuks Kadrina valla Võipere külas endisel Kooli 25 talumaal asuv majavalldus, mille viimased teadaolevad omanikud on Elle Maspanov 1/3 osas, Arvu Moor 1/3 osas ja Väino Moor 1/3 osas. Teadaolevate omanikega on korduvalt võetud ühendust maa ostueesõigusega erastamise teemadel ja antud neile võimalus erastada majavallduse juurde maad. Omanike esindaja Väino Moor saatis valda e-maili, milles teatas, et majavallduse omanikud maad erastada ei soovi ja nõustuvad valla poolt majavallduse hõivamisega.
- Volikogu otsusega arvati volikogu hariduskomisjoni koosseisust välja Virgo Inno.
- Võeti vastu määrus, millega muudeti Kadrina Keskkooli põhimäärust.
- Võeti vastu määrus, millega muudeti Vohnja Lasteaed-Algkooli põhimäärust.
- Volikogu võttis vastu otsuse, mis käsitles loa andmist hankemenetluse „Toitlustamisteenuse osutamist Kadrina Lasteaias Sipsik“ korraldamisel“. Lasteaia Sipsik direktor Anne Känd esitas volikogule seletuskirja, milles põhjendas laste toitlustamise uue korra siseseviimise vajalikkust. Lasteaia hoolekogu oli juba 21.aprillil 2014 andnud nõusoleku toitlustamisteenuse korraldamiseks lasteaia rühmades nii Kadrinas kui ka Huljal.
- Volikogu võttis vastu määruse „Kadrina valla eelarvest kultuuri-, spordi- ja noorsootöö alaste ürituste toetamise korra kehtestamine.“ Sellega nähakse ette projektidele ja programmidele toetuste taotlemise, taotluste läbivaatamise ning toetuste eraldamise ja kasutamise üle järelevalve teostamise tingimused ja korra.
- Kinnitati vastava määrusega Kadrina Vallavalitsuse palgajuhend. Palgajuhendiga määratakse kindlaks Kadrina Vallavalitsuse teenistujatele põhipalga, muutuvpalga ja muude lisatasude maksamise tingimused ja kord ning palga maksamise aeg ja viis.

Oma aja laps

Sellise nime võiks omistada küll Kadrina keskkooli näiteringi taassünni tulemusena esietenduseni jõudnud lavastusele „Tõde on kusagil olemas“. Pooleaastase töö tulemusena, koolitruppide tuntud juhendaja Aili Teedla käe all valminud lavatükil ei ole kindlat autorit. Tegemist on nn kollektiivse loominguga tulemusena valminud alustekstiga. See võimaldab proovide käigus otsida optimaalseid

Stseen lavastusest. Foto: Enn Mälgand

arendusi, tuua sisse uusi liine või loobuda sobimatutest tekstilõikudest. Tegemist on popkultuurist pärit materjaliga, mis dikteerib ka vastava atribuutika kasutamise. Antud juhul on selleks informaatika keskne instrument – arvuti. Nii nagu igapäevases kõnepruugis kasutavad noored arvutiajastuga keelde tulnud oskussõnu, nii on ka kõnealuse lavastusega.

Madis Mets peaosa täitjana on seatud kõike koordineerima, millega ta kenasti ka toime tuleb. Tegevusele mõjub soodsalt ka arvukas näitlejaskond. Kahtlen, kas poole väiksema tegelaskonnaga oleks lavastus sellisena välja kukkunud. Praegu on tegelaskond ise tegevuse looja ning samas nad ise ka naudivad oma vilju. Kavalehele trükitud teesid on „tõe ja õiguse“ üle arutelule üles kutsuvad. Virtuaalsus kui popkultuuri meetod ei kammitse tegevust laval. Midagi ei kao ära reaalsest maailmast. Pooletunnine tegevustik võiks olla üleminekutes sujuvam, või väljapeetud pausidega, et luua hetkelisi pingeid. Tugev aplaus saalist andis märku, et noored näitlejad olid hakkama saanud mitte küll mahuka, aga siiski tervikliku lavatüki loomisega, mis nagu tegijadki on oma aja laps.

Enn Mälgand

VÕDUVERE KÜLA XII KOKKUTULEK

Oodatud on kõik!
Eriti Võduvere küla endised, praegused
ja tulevased sõbrad!

18.00 Kohalesaabusnute registreerimine
19.00 Kokkutuleku avamine, tervitused, lipp mastil
19.30 Esinemas "Võduvere ööbikud"
19.45 Lastemängud
20.00 Võistlused:
"VÕDUVERE KÄSI"
"VÕDUVERE SÄÄR"
(NB! võistlustele registreerimise algus 19.30)

21.30 JAANITULI

Loterii, üllatused, puhvet, grill, meened
TANTSUMUUSIKA ANSAMBLILT "KV BÄND"
Videviku saabudes rongkäik tõrvikutega

Loterii - toetus Võduvere külale:
Pilet-loterii täiskasvanutele - 5,- € või rohkem,
lastele - 2,- €, mudilased vabad. Kõik piletid osalevad loteriis, lastele eraldi võidud.
Kui jätkub võib osta ka mitu piletit!
Loosivõidud originaalsed!

MTU Võduvere võib vastavalt vajadusele teha muudatusi ajakavas.
Head peotujul!

23. juunil 2014

**KADRINA LAULUVÄLJAKUL
ESMASPÄEVAL, 23. JUUNIL**

JAAANIÕHTU

18.00 TEGEVUSED LASTELE, BATUUT
19.30 ESINEVAD KOHALIKUD TAIDLEJAD
21.00 ANSAMBL REGATT
01.00 DISKO
ÕHTUJUHT VALDO JAHILO TASUTA

Palju õnne!

Juubilarid

LEIDA-MIRALDA

VAISTLA 103

LJUDMILLA VIHKO 85

LJUBOV ZAITSEVA 80

VALVE LANG 75

VELLO PEETSALU 75

VÄINO AASA 75

MALLE NUKK 75

REIN SILD 70

HIIO JAANIMÄGI 70

LEMBIT MÄGI 70

VALLU RUUDI 65

LEMBIT POLT 65

MAIE TAMM 60

KALJU KIRSS 60

ERNA KÄRVET 60

VIIVI RÜÜ 60

TOOMAS TUUNA 60

KOIDU RAUDLA 60

Mais Kadrina vallas
registreeritud lapsed

LAURALIIS NURMOJA

TUULE LEE KÜTT

JOOSEP FÆSTER SØRENSEN

Rakveres registreeriti

LISETT-ANELL KARM

Täna kõiki häid inimesi,
vaatamata küllaltki
segastele aegadele, kes
on Kadrina Keskkooli
tegemisi nõu ja jõuga
toetanud.
Kosutavat suvepuhkust
ja jätkuvat meeldivat
koostööd!

Arvo Pani
Kadrina Keskkooli
direktor

Müüa lõhutud **küttepuid** koos koju-
veoga. Erinevad puuliigid: lepp, haab,
kuusk. Minimaalne kogus 2,5 ruumi-
meetrit.
Tel 5 647 6346 või 325 0113 (õhtuti).

Teadmiseks kirjasaatjatele!

Kui soovite valla ajalehes Kodukant
avaldada kaastöö, siis tuleks see esitada
toimetajale (saata e-postiga või tuua
kohale) sama kuu 10. kuupäevaks. See
kehtib ka fotode puhul.

Järgmine leht ilmub augustis.

Toimetaja

ELME MESSER GAAS

Lugupeetud klient, GOST balloonid kaovad ringlusest

Seoses sellega, et alates 1 juulist 2014.a. on keelatud täita ja müüa GOST-tüüpi balloone, AS Elme Messer Gaas GOST-tüüpi balloone enam alates 1. juulist 2014. a. ei täida ning ei väljasta. Kuni selle ajani soetatud GOST-tüüpi balloone võib kasutada lõpuni kuni 30.06.2015.

Viide seadusele:

(1) Alates 2014. aasta 1. juulist on keelatud tööstusgaasidega täita ja turul kättesaadavaks teha balloone, mis ei vasta Euroopa nõukogu direktiivi 76/767/EMÜ, 84/525/EMÜ, 84/526/EMÜ, 84/527/EMÜ, 1999/36/EÜ või Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2010/35/EL nõuetele.

Eeltoodud direktiivide nõuetele mittevastavate balloonide kasutamine on alates 2015. aasta 1. juulist keelatud.

AS Elme Messer Gaas vahetab GOST-tüüpi balloonid nõuetele vastavate 50L-le (või 20L-le ja 10 L-le) gaasiballoonide vastu.

Täpsemate vahetustingimuste osas informatsiooni saamiseks palume pöörduda AS Elme Messer Gaas'i müügiesinduste ja müügijuhtide poole.

Täname Teid meeldiva koostöö eest. Püüame ka edaspidi õigustada Teie usaldust ning loodame, et ka tulevikus iseloomustaks meie koostööd asjalik ja kindel partnerlus.

Elme Messer Gaas AS

Kopli 103 Tallinn
11712 Estonia
Tel.: +372 610 2001
Fax: +372 610 2002
E-mail:
emg@emg.blrt.ee
www.elmemesser.ee

**Gaasi edasimüüjaks on OÜ Galo Gaasid
tel 56 46 5177**